

DİJİTAL İLETİŞİM VE AKTİVİZM: İRAN'DA BAŞÖRTÜSÜNE YÖNELİK EYLEMLER VE BEYAZ ÇARŞAMBA ÖRNEKLERİ

Bora GÜRE¹

ÖZ

Politik, sosyal, çevresel veya dini nedenlerle ortaya çıksa da aktivizm aslında değişimi ve etkiyi hedeflemektedir. 70'lerin ortalarında ortaya çıkan aktivizm terimi, tarihi değiştirme ve toplumsal etki oluşturma gücüne atıfta bulunmaktadır. Bu araştırmanın odak noktası, aktivist halkla ilişkilerinin aktivist eylemlerde nasıl rol oynadığıdır. Çalışmada ilk olarak aktivizm kavramının tanımlamaları, aktivizm araçları ve aktivistler tarafından kullanılan taktiklerin neler olduğu açıklanmıştır. Daha sonra aktivizm kavramı halkla ilişkiler disipliniyle ilişkilendirilmiştir. Aktivist halkla ilişkiler, aktivist halkla ilişkiler stratejileri ve sanal ortamda aktivist halkla ilişkiler başlıkları incelenmiştir. Bulgular bölümünde örnek olay incelemesi olarak İran'da gerçekleştirilen aktivist eylemler ve Beyaz Çarşamba örnekleri ele alınmıştır. İran'da yaşanan baş örtüsüne karşı yapılan eylemlerde ve Beyaz Çarşamba hareketlerinde aktivizm ve halkla ilişkiler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere belirli başlıklarla konu ile ilişkili haberler ve haber metinleri nitel içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Son olarak araştırmadan elde edilen sonuçlar açıklanmıştır. Araştırmanın sonunda İran'da gerçekleştirilen aktivist hareketlerin birçok farklı stratejiden yararlandığı tespit edilmiş ve aktivist halkla ilişkiler stratejileri ile yakından ilgili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aktivizm, Eylemci, Halkla İlişkiler, Aktivist Halkla İlişkiler

THE MEETING OF ACTIVISM AND PUBLIC RELATIONS: THE CASE OF PROTESTS AGAINST THE HEADSCARF IN IRAN AND WHITE WEDNESDAY

ABSTRACT

Whether for political, social, environmental or religious reasons, activism actually aims for change and impact. The term activism, which emerged in the mid-70s, refers to the power to change history and create social impact. The focus of this research is how activist public relations plays a role in activist actions. The study first describes the definitions of activism, the tools of activism and the tactics used by activists. The concept of activism is then linked to the discipline of public relations. Activist public relations, activist public relations strategies and activist public relations in the virtual environment are examined. In the findings section, the activist protests in Iran and White Wednesday are discussed as case studies. In order to reveal the relationship between activism and public relations in the protests against the headscarf and White Wednesday movements in Iran, news and news texts related to the subject with

Araştırma Makalesi

Research Article

¹Öğrenci

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İletişim Fakültesi, Samsun,
Türkiye

E-Posta

21282740@stu.omu.edu.tr

ORCID

0009-0005-0119-2686

Başvuru Tarihi / Received
08.01.2024

Kabul Tarihi / Accepted
24.03.2024

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

specific headings were analyzed by qualitative content analysis method. Finally, the results obtained from the research are explained. At the end of the study, it was concluded that activist movements in Iran utilize many different strategies and are closely related to activist public relations strategies.

Keywords: Activism, Activist, Public Relations, Activist Public Relations

GİRİŞ

Aktivizm, sorunlu kurum ve kuruluşlardaki işleyişi değiştirmeyi amaçlayan bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır (Smith, 2005). Aktivistler, tartışma ortamı oluşturarak halkın ilgisini çekmeye çalışmaktadır ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerle birlikte aktivizmin boyutunu artırmaktadır. Halkla ilişkiler ajansları ve profesyonelleri, şirketlere yönelik baskının artmasıyla talep görmektedir. Günümüzde sosyal meselelere artan farkındalık, aktivizmi daha ciddi bir konu haline getirmektedir. Aktivizm, hakların korunması ve koşulların iyileştirilmesiyle ilişkilendirilmekte ve kamu yararını tehdit eden sorunlara dikkat çekmek için gönüllü bir mücadeleyi ifade etmektedir. Hükümet, medya ve diğer kurumlar, aktivizm aracılığıyla baskı altında kalarak gündem oluşturma çağrılılarıyla karşılaşmaktadır. Aktivist gruplar, stratejik hedef kitleler olarak görülerek tehdit olarak algılanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, aktivizmin kavramsal tanımlarını, kullanılan araçlarını, bu araçların amaçlarını ve yaratılan etkilerini açıklamaktır. Bu amaçla, literatür taraması yöntemi kullanılarak ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Elde edilen veriler, üç ana bölüm altında yorumlanmaktadır. İlk bölümde, aktivizm kavramı, aktivizm araçları ve aktivistlerin kullandığı taktikler üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, aktivizm kavramı halkla ilişkiler kavramıyla birlikte ele alınmıştır. Aktivist halkla ilişkiler, aktivist halkla ilişkiler stratejileri ve sanal ortamda aktivist halkla ilişkiler başlıkları da literatür doğrultusunda açıklanmıştır. Son olarak, üçüncü bölümde, İran'daki aktivist eylemler ve Beyaz Çarşamba, örnek olay incelemesi olarak ele alınmış ve bu çalışmanın amacı doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu çalışma, aktivizmin kapsamını, yöntemlerini ve etkilerini anlamak için literatüre dayalı bir araştırma yöntemi kullanmıştır ve İran'daki aktivist eylemler üzerinden örnek olay incelemesi gerçekleştirmiştir.

1. Kavramsal Olarak Aktivizm

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Aktivizm, toplumsal değişimi hedefleyen birey ve grupların çeşitli araçlara başvurduğu önemli bir mücadele alanını ifade eder. Bu mücadelede, grevler, boykotlar, yasal eylemler, gerilla aktivizmi, dijital aktivizm ve hacktivizm gibi çeşitli eylem biçimleri, aktivistlerin amaçlarına ulaşmak için benimsediği çeşitli stratejileri temsil eder. Grev ve boykotlar, işçi haklarını savunmak veya şirketlerin etik dışı uygulamalarına karşı durmak amacıyla etkili araçlar olarak kullanılmaktadır (Brown, 2019; Greenwood, 2005). Gösteri ve mitingler, toplulukların bir araya gelerek bir konuya dikkat çekmek veya taleplerini ifade etmek için kullandığı klasik aktivist araçlardır (Miller, 2017; Clark, 2019). Sivil itaatsizlik, şiddetsiz ancak yasadışı eylemleri içeren bir strateji olup, politika veya hükümet yasalarını değiştirmeyi amaçlamaktadır (Thompson, 2016; Davis, 2012). Yasal eylemler, aktivistlerin hükümetleri ve şirketleri uluslararası hukuka ve etik değerlere uymaya zorlamak için kullandığı bir başka araçtır (Rogers, 2015; Hill, 2013). Gerilla aktivizm, yaratıcı eylemleri içerir ve sokak festivalleri, tiyatro, performans eylemleri, grafiti, mizah ve dans gibi unsurları kullanarak dikkat çekmektedir (Perez, 2018; Johnson, 2007). Dijital aktivizm ise internet ve diğer dijital araçları kullanarak bilgiye erişimi artırma, örgütlenmeyi kolaylaştırma ve harekete geçmeyi sağlama amacını taşımaktadır (Chen, 2019; Li, 2020). Hacktivizm, hackleme ve aktivizmin birleşiminden ortaya çıkan bir kavramdır (Williams, 2014). Zapatista hareketinin interneti kullanarak dünya çapında dikkat çekmesi, hacktivizmin etkili bir örneğidir (Garcia, 2011). Hacktivizm, siber ortamlarda sivil itaatsizlik tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Hacktivistler, protesto mesajlarını yaymak ve hedeflenen bilgisayar sistemlerine zarar vermek için bilgisayar virüsleri ve solucanları kullanır (Denning, 2001).

Aktivistler, değişim taleplerini ileri taşımak amacıyla çeşitli taktikler ve yöntemler kullanmaktadırlar. Bu taktikleri genellikle doğrudan baskı uygulama, kamuoyunu etkileme, medya stratejileri ve yasal değişiklik için lobi yapma olarak dört kategori altında özetlemek mümkündür (Deegan, 2007). Medya taktikleri, haber değeri taşıyan çatışma durumları yaratma, bilimsel araştırma sonuçlarını kullanarak kampanyayı güçlendirme ve duygusal etki yaratma gibi stratejileri içermektedir. Son olarak, yasal değişiklikler için lobicilik yapma da önemli bir yöntemdir. Hükümetlere baskı yapma, medya iletişimi ve halk eğitimi gibi araçlarla yasal değişiklikleri

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

destekleme amacı taşımaktadır (Deegan, 2007). Bu yöntemler, aktivist grupların hedeflerine ulaşmak için kullandıkları etkili araçlardır.

2. Halkla İlişkiler ve Aktivizm

Aktivistler ve kuruluşlar arasındaki ilişki, halkla ilişkiler uygulamalarının başlangıcından bu yana gerilimli bir şekilde devam etmektedir (Smith ve Ferguson, 2001). Aktivizmin yükselişi, özellikle 1960'lar ve 1970'lerde, kuruluşların davranışlarını ve halkla ilişkilerin bu sorunları yönetme çabalarının önemini vurgulamıştır. İnternetin aktivist gruplar için önemli bir kaynak olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Sommerfeldt, 2012).

Aktivizm, halkla ilişkilerin gelişimine katkıda bulunan faktörlerden biridir, özellikle tekelci kuruluşlara karşı mücadelede önemli bir rol oynamıştır. 1950'ler ve 1960'lar, Amerikan şirketlerinin aktivizme yanıt verdiği yıllardır. Bu dönemdeki aktivist hareketler, kadın hakları, sivil haklar, tüketici hakları, çevre ve Vietnam Savaşı karşıtlığı gibi, şirketleri yönlendirmeye ve çözümler bulmaya yönlendirmiştir. Halkla ilişkiler, kurumların halkla iletişim kurma şeklini ve kullanılan taktikleri etkileyen bir rol oynamıştır (Smith, 2005).

Halkla ilişkiler araştırmacılarının aktivist organizasyonların şekillenmesi ve gelişimi konusundaki bakış açıları üç ana perspektife ayrılır: makro-düzey, kamusal perspektif ve gelişimsel perspektif (Smith ve Ferguson, 2001). Aktivistlerin halkla ilişkiler uygulamaları, örgütlerin eylemci halkla iletişim kurma şeklini etkilemektedir (Grunig ve Hunt, 1984).

3. Aktivist Halkla İlişkiler Stratejileri

Aktivist halkla ilişkiler stratejileri, çeşitli düşünürler tarafından farklı sınıflandırmalarla ele alınmaktadır. Temel stratejiler genellikle medya ilişkileri, savunuculuk, doğrudan eylem ve halka dayalı lobicilik olarak belirlenmiştir (Coombs ve Holladay, 2010; Biber, 2006). Bu stratejiler, aktivistlerin amaçlarına ulaşmak ve destek toplamak için kullanabilecekleri çeşitli taktikleri içermektedir.

3.1. Medya ile İlişkiler

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Medya ilişkileri, aktivist halkla ilişkilerinin en önemli ve etkili stratejisidir (Biber, 2006; Göksel, 2013; Aydede, 2004). Medyanın gücü, geniş kitlelere ulaşma, bilgi verme ve halkın desteğini kazanma amacıyla kullanılmaktadır. Medyanın sorunları şekillendirme gücü ve iletişim çabalarında teşvik edici bir rol oynama potansiyeli bulunmaktadır (Boyer, 1997). Medya, aktivist grupların farkındalık yaratma çabalarına yardımcı olmaktadır (Coombs ve Holladay, 2010).

Aktivistler, medyanın gücünden faydalanarak fikirlerini geniş kitlelere duyurma, medyayı kendi lehlerine çekme ve kamuoyunu etkileme konusunda başarılı olmuşlardır (Gök Demir, 2011). Medya desteği, aktivist grupların hayatta kalması için hayati önem taşımaktadır (Sejrup, 2014).

Medya ilişkileri stratejisi, aktivist grupların sorunlara dikkat çekme, hedef kitlelerine bilgi aktarma ve destek kazanma amacıyla medya ile iletişim kurmalarını sağlamaktadır (Costanza-Chock, 2008). Bu noktada medya, sivil toplum kuruluşları için önemli bir eylem alanı haline gelmekte ve halkla ilişkilerin merkezi bir rolünü oynamaktadır (Okay ve Okay, 2013).

3.2. Savunuculuk

Savunuculuk, bir fikri korumak için çeşitli araçların kullanılmasıdır (Coombs ve Holladay, 2010). Savunma stratejileri, herhangi bir ortamda uygulanabilir ve çıkarların savunucusu olarak mesajların vurgulanmasını içermektedir. Aktivistler, kamu haberlerinde savunuculuk temsilini kullanarak değişim taleplerini iletebilirler.

Savunuculuk, aktivist gruplarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları veya yasa çıkarılması gereken konularla ilgili olarak da kullanılabilir. Gazete ve dergilerdeki savunuculuk reklamları, konuyla ilgili farkındalığı artırmak, insanları desteklemeye ikna etmek ve siyasi temsilcilerle iletişime geçmeye teşvik etmek amacıyla kullanılır. Bu reklamlar genellikle bekleyen yasaları hedefler ve insanların konuyla ilgili oy kullanma bilincini artırmaya, aktivist grupları desteklemeye ve temsilcilerine nasıl oy kullanacaklarını söylemeye yardımcı olmaktadır (Coombs ve Holladay, 2010). Bu gruplar, reklamlar aracılığıyla konuyla ilgili farkındalığı artırmaktadırlar.

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

3.3. Doğrudan Eylem

Doğrudan eylem, aktivistlerin sorunlara farkındalık yaratmak ve çözümler üretmek için kullandığı bir stratejidir. Bu yöntem, şiddet içermeyen direniş, sivil itaatsizlik, internet hizmetlerine saldırılar gibi çeşitli taktikleri içermektedir (Coombs ve Holladay, 2010). Doğrudan eylemler, aktivistlerin kimliklerini ve amaçlarını yeniden tanımlamalarına yardımcı olmakta ve küreselleşmeyle birlikte daha geniş çaplı etkiler doğurmaktadır. Doğrudan eylem stratejisi, aktivist halkla ilişkilerinde etkili bir şekilde farkındalık yaratmaya katkı sağlayan bir yöntemdir. Örneğin, küresel ısınmaya dikkat çekmek için dünyaca ünlü sanat eserlerine zarar veren etkinlikler günümüzde hala düzenlenmektedir.

3.4. Halka Dayalı Lobcilik

Halka dayalı lobcilik, aktivistlerin hedef kitleyi lobi faaliyetlerine dahil etmeyi amaçlayan bir stratejidir (Coombs ve Holladay, 2010). Bu yöntemde, seçmenlerin harekete geçirilmesiyle parlamenterler veya kongre üyeleri etkilenmeye çalışılır. Aktivistler, halkla ilişkilerde bu stratejiyi kullanarak karar vericilere sadece kendi görüşlerini değil, aynı zamanda seçmenlerin görüşlerini de iletmeye çalışırlar. Bu stratejinin taktikleri arasında kitle iletişim araçlarını kullanarak bilgilendirme, eğitim ve lobcilik kampanyaları düzenleme bulunur. Ayrıca, yasa koyucularla dostane ilişkiler kurma, ofislerine ziyaretler düzenleme gibi baskı teknikleri de sıkça kullanılır (Canöz, 2007; Dinçer, 1999).

4. Sanal Ortamda Aktivist Halkla İlişkiler

Aktivist halkla ilişkiler stratejileri, medya ilişkileri, savunuculuk, doğrudan eylem ve halka dayalı lobcilik gibi unsurları içerir (Roper, 2002). İnternet, bu stratejilerin etkili bir şekilde uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. İnternetin sağladığı avantajlardan en önemlisi, aktivist grupların mesajlarını engeller olmadan yayabilmesidir. Gruplar, kendi web sitelerini oluşturarak ve sosyal medyayı kullanarak dünya genelindeki izleyicilere ulaşabilmektedirler. Ayrıca, çevrimiçi forumlar ve iletişim araçları, aktivistlerin etkileşimde bulunmasını, tartışmalar yapmasını ve ağlar oluşturmasını sağlamaktadır (Demetrious, 2009). İnternet aynı zamanda coğrafi

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

sınırları aşan bir platformdur ve sosyal medya, aktivist grupların yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. İnternetin gelişimi, aktivistlerin bilgisayarları üzerinden hareketlere katılmasını, hedef kuruluşlarla ilgili içerikleri paylaşmasını ve diğer destekçilerle iletişim kurmasını sağlar (Veil vd., 2015). Ünlülerin aktivist hareketlere destek vermesi de internetin sağladığı olanaklar arasındadır. Ünlüler, kişisel sosyal medya hesapları, web siteleri ve bloglar aracılığıyla takipçileriyle iletişim kurabilir ve bilgi yayabilirler (Şener, 2015).

İnternet, aktivist halkla ilişkiler stratejilerinin etkin bir şekilde uygulanmasına yardımcı olan önemli bir araçtır. Aktivist gruplar, interneti bilgi edinme, iletişim kurma ve harekete geçirme amacıyla kullanabilirler. İnternetin sunduğu imkanlar, aktivist halkla ilişkilerin Grunig'in mükemmel halkla ilişkiler teorisinin bir parçası olarak kabul edilebileceğini vurgular. Bu teoriye göre, aktivist grupların baskısı, bir örgütün halkla ilişkiler faaliyetlerini geliştirmek için bir itici güç olabilir (Grunig, 1992).

YÖNTEM

Araştırmanın odak noktasını oluşturan sorun ve amaç bağlamında, betimsel bir yöntem benimsenmiş ve nitel içerik analizi tekniği kullanılmıştır (Geray, 2016; Büyüköztürk, 2016). İçerik analizi, içeriğin önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda düzenli bir şekilde özetlendiği ve sosyal bilimler alanında sıkça kullanılan bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu yöntem, örneklemedeki birimlerin rastgele seçilmemesi, aksine evrendeki özelliklerine ve araştırma hedeflerine göre araştırmacı tarafından belirlenmesini içerir (Koçak ve Arun, 2006). Gazetelerdeki Beyaz Çarşamba ve Mahsa Amini hareketlerine dair, İran'da gerçekleşen aktivist eylemlerin nasıl sunulduğunu anlamak ve seçilen örneklerde yer alan unsurları, kullanılan aktivist halkla ilişkiler kavramlarını incelemek amacıyla yapılan çalışmada, nitel içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Araştırmayı belirli kategoriler ışığında incelemek adına aktivist halkla ilişkiler stratejilerine ilişkin kavramlar anahtar kelimelerle anlamlı hale getirilmiştir. İran'daki aktivist hareketler ve Beyaz Çarşamba olaylarına dair haberler, ilgili sitelerde "Mahsa Amini", "İran'daki aktivist hareketler", "Beyaz Çarşamba olayı", "Aktivist halkla ilişkiler örnekleri" gibi anahtar kelimelerle

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

yapılan bir arama sonucunda elde edilmiştir. Bu haberler, en yoğun olarak 2022 yılında yer almış olanlar arasından seçilmiştir. Çalışmanın örnekleme olarak seçilen iki farklı olay incelenerek aktivist halkla ilişkilere örnek oluşturacak durumlar ele alınmış ve incelenen durumlarda aktivist halkla ilişkiler stratejilerinin hangisi veya hangilerinin kullanıldığı belirlenmiştir.

Çalışmanın evrenini haber sitelerinde yer alan haberler oluşturmaktadır. İçerik analizi sürecinde evren genellikle internet gazetesi haberleri, kitap ve blog yazıları gibi metinler arasından seçilmektedir (Yıldırım, 2015). Araştırmanın örneklemini ise Google arama motorunda en popüler haber siteleri olarak arama sonucundan çıkan hürriyet.com.tr, medyascope.tv, bbc.com ve tr.euronews.com gibi haber siteleri ve internet gazeteleri oluşturmaktadır.

Tablo 1. Aktivist Halkla İlişkiler Kavramlarına İlişkin Kategoriler

Medya ilişkileri	Medya gücü Halkın desteğini kazanma Farkındalık yaratma Kamuoyunu etkileme Medya desteği İletişim çabaları Kamuoyuyla iletişim Medya stratejileri
Savunuculuk	Çıkarların savunucusu Değişim talepleri Yasal savunma Savunuculuk reklamları Halkı harekete geçirme Sivil toplum kuruluşları
Doğrudan Eylem	Şiddet içermeyen direniş Sivil itaatsizlik Farkındalık yaratma Çözüm üretme Küresel etkiler Aktivist taktikleri Barışçıl protestolar
Halka Dayalı Lobcilik	Seçmenlerin harekete geçirilmesi Parlamentelerle etkileme Kongre üyelerini etkileme Lobicilik kampanyaları Yasa koyucularla ilişkiler Baskı teknikleri Ofis ziyaretleri

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Sanal Ortamda Aktivist Halkla İlişkiler	İnternet aktivizmi Web siteleri Sosyal medya etkileşimi Çevrimiçi forumlar İletişim araçları Coğrafi sınırları aşma Destekçilerle iletişim Ünlülerin sosyal medya etkisi Bilginin hızlı paylaşımı
---	---

BULGULAR

5. Örnek Olay 1: İranlı Kadınların Başörtüsüne Karşı Eylemleri

İran'da 1979 İslam Devrimi sonrasında yürürlüğe giren Şeriat kanunları, özellikle kadınların giyimine dair sıkı kuralları beraberinde getirerek kamusal alanda başörtü takma zorunluluğu ve örtünme standartlarını getirmiştir. Ancak, yıllar geçtikçe bu yasaların uygulanmasında zorluklar yaşanmış ve özellikle kadınların giyimine dair denetimde eşitsizlikler ortaya çıkmıştır (<https://www.bbc.com/>). Bu baskıcı uygulamaların etkisi, 13 Eylül'de Tahran'da yaşanan trajik bir olayla bir kez daha gün yüzüne çıkmıştır. 22 yaşındaki Mahsa Amini, giyim kurallarını ihlal etmekle suçlanarak tutuklanmış ve tutuklanmasının ardından sağlık durumu kötüleşerek komaya girmiş ve 16 Eylül 2022'de hayatını kaybetmiştir (Kılınç ve Topuksuzoğlu, 2023).

Mahsa Amini'nin ölümü, İran'da kadın hakları konusundaki baskılara ve yasal düzenlemelere karşı toplumsal bir tepkiyi tetiklemiştir. Kadınlar, eşitsizliklere ve haksız uygulamalara karşı mücadele etmek amacıyla protestolara girişmiş ve bu mücadelede birçok erkek de kadınların yanında yer almıştır. Amini'nin ölümü, İran'da kadın hakları konusundaki sorunları bir kez daha gündeme getirmiştir (Kılınç ve Topuksuzoğlu, 2023). Amini'nin ölümü, ulusal ve uluslararası düzeyde kadın hakları savunucuları tarafından yakından takip edilmekte ve bu olay, İran'daki kadın hakları hareketinin büyümesine ve ilerlemesine katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 1. Mahsa Amini Protestoları

1979 İslam Devrimi'nin ardından İran'da başörtüsü ve giyim kurallarına yönelik sıkı düzenlemeler, Mahsa Amini'nin ölümüyle tetiklenen olaylara sebep olmuştur. Ancak, bu tetiklenen olaylar zamanla derinleşerek, idam cezaları ve sert müdahalelerle karşılaşılmıştır. İran Yargı Erki Kurumu'nun açıklamalarına göre, Amini protestolarına katılan bir göstericiye idam cezası verilmiş, diğer göstericilere ise hapis cezaları verilmiştir (<https://tr.euronews.com.>). Amini'nin tutuklanması ve ölümü, kadın aktivistleri sivil itaatsizlik eylemlerine yönlendirmiştir.

Amini'nin ölümü, kadınlar arasında bir direniş dalgasını başlatarak, başörtüsüne karşı yoğun bir tepki oluşturmuştur. Sari kentinde kadınlar, başörtülerini çıkararak sokakta ateşe atma eylemleri gerçekleştirmiş ve bu eylemler çevredeki aktivistler tarafından desteklenmiştir. Tahran'da bir aktivist kadın ise başörtüsünü yakarak dikkat çekmeye çalışmıştır. İran'daki protestolar devam ederken, halk zorunlu başörtüsü ve ahlak polisliği uygulamalarına karşı yoğun bir tepki göstermiş, rejime karşı sloganlar atmış ve haksız uygulamalara karşı çıkarak eşitlik talebinde bulunmuştur(<https://www.npr.org.>).

Tablo 2.

Eylemler	Anahtar Kavram
İran'daki kadınların başörtülerini çıkararak sokakta ateşe atma eylemleri gerçekleştirmesi, başka bir aktivist kadının ise başörtüsünü yakarak dikkat çekmeye çalışması, halkın zorunlu başörtüsü ve ahlak polisliği uygulamalarına karşı yoğun bir tepki göstermesi ve rejime karşı sloganlar atması	Sivil İtaatsizlik

Bu olaylar, dünya genelinde İran'daki kadın hakları hareketine olan ilgiyi

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

artırmıştır. Uluslararası araştırma merkezleri ve örgütleri, bu protestoları desteklemek ve İran'daki kadın haklarına dair farkındalığı artırmak amacıyla çeşitli yollarla harekete geçmiştir. İran'daki kadınlar, "kadın ayaklanması" adı verilen bu hareketleriyle haklarını savunmaya başlamışlardır. Bu direniş, İran'da kadın haklarına yönelik mücadeleyi güçlendirmiş ve uluslararası alanda kadınların sesini duyurmalarına yardımcı olmuştur.

Görsel 2. İran'da Sivil İtaatsızlık Örneği

İran'da Mahsa Amini'nin 2022 yılındaki ölümü, başörtüsüne karşı bir hareketin başlamasına ve sosyal medyada geniş bir etki uyandırmasına yol açmıştır. Bu hareket, "Başörtüsüne Hayır" kampanyası adı altında yürütülmüştür ve İranlı kadınların başlarını açma eylemleriyle ve sosyal medya paylaşımlarıyla onlarca insanı etkilemiştir. Twitter'da açılan #مهسا_آميني etiketi altında birçok tweet atılmış ve bu hashtag, politikacılar, sanatçılar ve diğer etkili isimler tarafından desteklenmeye devam etmiştir (Kılınç ve Topuksuzoğlu, 2023).

"İran Ulusal Tesettür ve İffet Günü" çağrısı ile kadınların başörtülerini çıkarmaları talebi, sosyal medyada geniş bir yankı bulmuştur. #No2Hijab etiketiyle paylaşımlar yapan kadınların hareketi, ülke içinde ve dünya genelinde büyük destek görmüştür (<https://www.bbc.com>). Sosyal medya, İranlı kadınların başörtüsüne karşı direnişini yaymak, farkındalık yaratmak ve uluslararası destek sağlamak amacıyla etkili bir araç olarak kullanılmıştır.

Sosyal medya platformları, "Ahlak polisi"nin kadınlara yönelik baskısını gösteren videoların yanı sıra, kadın aktivistlerin eylemlerini geniş kitlelere duyurmak için kullanılmıştır. İran'da başörtüsüne karşı başlatılan hareket, sosyal medyanın gücü

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

sayesinde büyük bir etki uyandırmış ve milyonlarca insanın desteğini kazanmıştır. Kadınların başlarını açarak ve sosyal medyada paylaşımlar yaparak verdikleri mücadele, ulusal ve uluslararası düzeyde geniş ilgi çekmiştir. Bu hareketin yayılmasında ve desteklenmesinde sosyal medyanın kritik bir rol oynadığı söylenebilir.

Tablo 3.

Eylemler	Anahtar Kavram
İranlı kadınların başlarını açma eylemleriyle ve sosyal medya paylaşımlarıyla onlarca insanı etkilemesi. Twitter'da açılan #مهسا_امینی etiketi altında birçok tweet atılması ve bu hashtag, politikacılar, sanatçılar ve diğer etkili isimler tarafından desteklenmeye devam etmesi, #No2Hijab etiketiyle paylaşımlar yapan kadınlar, "Ahlak polisi"nin kadınlara yönelik baskısını gösteren videoların paylaşımı	Medya ilişkileri

Görsel 3. İran'da Sokakları Ateşe Verme Protestoları

İranlı insan hakları savunucuları, Ulusal Tesettür ve İffet Günü'nde kadınların açıkça peçelerini kaldırarak başlarını açmaları çağrısında bulunmuştur. Tahran yönetimi, Ulusal Tesettür ve İffet Günü'nü kutlamak için ülke genelinde törenler düzenlerken, insan hakları savunucuları bu eylemi eleştirmiş ve kadınları peçelerini kaldırmaya çağırmıştır. Önde gelen kadın hakları aktivistleri, ortak açıklamalarında pazartesi günü (11 Temmuz 2022) "Ulusal Tesettür ve İffet Günü'nün, kadınlara yönelik yeni bir baskı dalgası başlatmak için sadece bir bahane olduğunu ve İran halkına özellikle kadınlara yönelik bir hedef olduğunu" belirtmişlerdir (<https://www.bbc.com.>).

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

a. Mahsa Amini'nin Ardından İranlı Öğrencilerin Başlattığı Direniş Hareketi

İran'da başörtüsü kurallarına uymadığı gerekçesiyle gözaltına alındıktan sonra hayatını kaybeden Mahsa Amini'nin ölümü, İranlı lise öğrencileri arasında tepki ve hareketlenmeye neden olmuştur. Öğrenciler, başörtüsü takmayı reddederek doğrudan eylemlere girişmişler, başörtülerini çıkararak bu eylemlerini sosyal medyada paylaşmışlar ve böylece dünya gündemine oturmuşlardır. Bu aktivist eylem, halkın katılımını sağlamış, dikkatleri üzerine çekmiş ve destekçiler bulmalarına olanak tanımıştır.

İranlı öğrenciler, Mahsa Amini'nin ölümüne karşı sosyal medyada paylaşılan görüntülerle başörtülerini çıkararak tepki göstermişlerdir. Humeyni portresi bulunan sınıflarındaki başörtülerini çıkararak orta parmak işareti yaparak, öğrenciler otoriter rejime karşı net bir duruş sergilemişlerdir. Bu eylem, sadece bireysel bir karşı duruş değil, aynı zamanda toplu bir direnişin başlangıcı olmuştur.

Tablo 4.

Eylemler	Anahtar Kavram
Öğrencilerin, başörtüsü takmayı reddederek bu eylemlerini sosyal medyada paylaşmaları, Humeyni portresi bulunan sınıflarındaki başörtülerini çıkararak orta parmak işareti yapmaları	Doğrudan Eylem ve Medya İlişkileri

Öğrencilerin başörtülerini çıkararak yaptıkları bu direniş, halkın sesini yükseltmesini sağlamış ve uluslararası arenada destek bulmalarına katkı sağlamıştır. Bu olaylar, gençlerin otoriter rejime karşı duruşlarının, toplumda ve uluslararası alanda geniş bir destek ve ilgi uyandırdığını göstermiştir.

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 4. İranlı Öğrencilerin Direniş Hareketi

b. İranlı Kadınların Direnişine Küresel Destek: Dünya Genelinde Dayanışma Gösterileri

İranlı kadınların liderliğindeki protestolar, dünya genelinde geniş kapsamlı destek ve dayanışma eylemleriyle karşılanmıştır. 150'den fazla şehirde düzenlenen dayanışma eylemleri, Madrid, Berlin, Tokyo gibi şehirlerde gerçekleşen gösterilerle öne çıkmıştır. İspanya'nın başkenti Madrid'de, İranlı kadınlar ve destekçileri "İran'da Acil Durum" ve "Herkes İçin İnsan Hakları" yazılı pankartlarla meydanlarda gösteri yaparak, İran'da yaşanan olaylara dikkat çekmiştir. Berlin'de, Mahsa Amini'nin öldürülmesi üzerine düzenlenen yürüyüşte, kalabalık bir grup, ahlak polisi tarafından öldürülen Amini'nin posterlerini taşıyarak İran rejimine karşı sloganlar atmıştır. Tokyo, Japonya'da gerçekleşen destek mitingi ise İranlı kadınlara yönelik polis müdahalesini ve başörtüsü yasasını protesto etmiştir. Dünya genelindeki bu dayanışma eylemleri, İranlı kadınların mücadelesine küresel bir destek ağının oluşmasına katkı sağlamıştır.

Tablo 5.

Eylemler	Anahtar Kavram
Madrid, Berlin, Tokyo gibi şehirlerde gerçekleşen gösteriler, İranlı kadınlar ve destekçilerin "İran'da Acil Durum" ve "Herkes İçin İnsan Hakları" yazılı pankartlarla meydanlarda gösteri yapması, Berlin'de, Mahsa Amini'nin öldürülmesi üzerine düzenlenen yürüyüşler, İran rejimine karşı sloganlar atılması ve Tokyo, Japonya'da gerçekleşen destek mitingi yapılması	Doğrudan Eylem

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 5. Madrid'de Yapılan Gösteriler

Mahsa Amini'nin ölümü sonrasında düzenlenen protesto gösterilerine 12 ülkenin kadın dışişleri bakanlarından destek gelmiştir. Kanada, Arnavutluk, Andorra, Avustralya, Norveç, Fransa, Almanya, İzlanda, Kosova, Libya, Lihtenştayn ve Yeni Zelanda dışişleri bakanlarının imza attığı bir bildiriye, "Kadın dışişleri bakanları olarak, İranlı kadınların seslerini duyurma sorumluluğunu hissediyoruz" ifadesi yer almaktadır.

Tablo 6.

Eylemler	Anahtar Kavram
Mahsa Amini'nin ölümü sonrasında düzenlenen protesto gösterilerine 12 ülkenin kadın dışişleri bakanlarından destek gelmesi, Zelanda dışişleri bakanlarının imza attığı bir bildiriye, "Kadın dışişleri bakanları olarak, İranlı kadınların seslerini duyurma sorumluluğunu hissediyoruz" ifadesinin yer alması	Savunuculuk

Bu faaliyetler, halkla ilişkiler stratejileri açısından savunuculuk örneği olarak değerlendirilebilir. Küresel destek, İranlı kadınların hak mücadelesinin sadece ulusal değil, aynı zamanda uluslararası bir boyut kazandığını göstermektedir.

c. Dünya Kadınlarından İranlı Kadınlara Destek: Saç Kesme ve Başörtüsü Karşıtı Hareketler

İranlı kadınların mücadelesi, dünya genelinde birçok kadının dayanışma ve destek eylemleriyle karşılanmıştır. Bu eylemler, başörtülerini yakma, saçlarını

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

tamamen kazıtma ve sloganlar atma gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkmıştır, bu da "Kadın, yaşam, özgürlük", "başörtüsüne hayır", "türbana hayır" ve "özgürlük ve eşitliğe evet" gibi güçlü mesajların iletilmesine sebep olmuştur.

Dünya genelinde ünlüler, politikacılar ve insan hakları savunucuları, bu destek kampanyasına katılarak seslerini duyurmuşlardır. Örneğin, İsveçli Parlamenter Abir el Sahlani, hükümet karşıtı protestocularla dayanışma içinde olduğunu göstermek amacıyla saçlarını kestiği bir videoyu Avrupa Parlamentosu'nda paylaşmıştır. Fransa'da milletvekilleri ve bakanlar, "özgürlük mücadelesinin bedelini canlarıyla ödeyen" İranlılar için Ulusal Meclis'te bir dakikalık saygı duruşunda bulunmuştur. Bu destek hareketleri, dünya genelindeki kadınların İranlı kadınların mücadelesine dikkat çekmeyi ve dayanışma göstermeyi amaçladığı görülmektedir. Bu tür destekler, insan hakları ihlallerine ve baskılara karşı ses çıkarmak için önemli bir araçtır ve uluslararası alanda farkındalık yaratmayı hedeflemektedir.

Görsel 6. Ünlülerin Saç Kesme Protestoları

Fransız aktrisler Juliette Binoche, Marion Cotillard, Isabelle Adjani ve Isabelle Huppert gibi tanınmış isimler, İranlı kadınların özgürlüğüne destek amacıyla saçlarını kesmişler ve bu anları sosyal medya hesaplarında paylaşmışlardır. Ayrıca, şarkıcı Jane Birkin ve birçok Fransız ünlü kadın da bu harekete katılarak seslerini duyurmuşlardır. Bu etkileyici eylem, uluslararası bir destek gösterisine dönüşerek İranlı kadınların mücadelesine geniş bir kitle tarafından dikkat çekmiştir (<https://www.bbc.com>). Özellikle Oscar ödüllü kadın oyuncuların bu anlamlı eyleme katılması, kampanyanın daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamıştır. Fransız ünlülerin saç kesme eylemi,

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

İran'daki kadınların yaşadığı zorluklara ve özgürlük mücadelesine küresel bir dayanışma örneği olarak öne çıkmıştır.

Bu eylemler, sadece saçların kesilmesinin ötesinde, kadınların kendi bedenleri üzerindeki kontrol haklarını vurgulayan sembolik bir anlam taşımaktadır. Fransız ünlülerin bu eylemi, kadın haklarına duyarlılık oluşturmak ve dünya genelinde kadın özgürlüğü için destek çağrısında bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Sosyal medyada paylaşılan bu anlar, İranlı kadınların mücadelesine uluslararası düzeyde geniş bir destek ağı oluşturarak, küresel bir farkındalık yaratılmasına katkı sağlamıştır.

Tablo 7.

Eylemler	Anahtar Kavram
Protestocuların başörtülerini yakma, saçlarını tamamen kazıtma ve sloganlar atmaları, dünya genelinde ünlüler, politikacılar ve insan hakları savunucuları, bu destek kampanyasına katılarak seslerini duyurmaları. Örneğin, İsveçli Parlamenter Abir el Sahlanı, hükümet karşıtı protestocularla dayanışma içinde olduğunu göstermek amacıyla saçlarını kestiği bir videoyu Avrupa Parlamentosu'nda paylaşması, Fransa'da milletvekilleri ve bakanlar, "özgürlük mücadelesinin bedelini canlarıyla ödeyen" İranlılar için Ulusal Meclis'te bir dakikalık saygı duruşunda bulunması	Doğrudan Eylem, Medya İlişkileri ve Halka Dayalı Lobicilik

Azerbaycan'da yayın yapan Bakü TV'de bir kadın sunucunun, şeriat karşıtı protestoların gerçekleştiği Tahran'ın hava durumunu aktardığı sırada ani bir şekilde başörtüsünü çıkarması, İran'daki eylemlere destek olarak görülebilecek dikkat çekici bir örnek oluşturmuştur. Eylül ayında İran İslam Cumhuriyeti'nde yaşanan 22 yaşındaki Mahsa Amini'nin başörtüsü yüzünden gözaltına alınıp hayatını kaybetmesi, şeriat karşıtı protestoların devam ettiği bir dönemde, Azerbaycan'dan gelen bu destek gösterisi büyük yankı uyandırmıştır. Bakü TV'de hava durumunu sunan kadın sunucu, Tahran'ın hava durumunu aktarırken beklenmedik bir şekilde başörtüsünü çıkarmıştır. Sunucu, bu eylemini "Hava durumunu göz ardı ederek, Tebriz'de her zaman güneşli olacağına inanıyoruz" şeklinde ifade etmiştir (<https://www.tele1.com>). Bu olay, İran'daki kadın haklarına ve özgürlüğüne yönelik artan baskılara karşı uluslararası dayanışmanın bir ifadesi olarak değerlendirilebilir. Bu destek gösterisi, sadece sınırlarını aşan bir dayanışma örneği olmakla kalmayıp, aynı zamanda kadınların

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

sesini yükseltme ve özgürlük mücadelesine uluslararası düzeyde dikkat çekme amacını taşımaktadır. Azerbaycan'dan gelen bu destek, İran'daki şeriat karşıtı protestoların geniş bir kitle tarafından desteklendiğini gösteren önemli bir adımdır.

Tablo 8.

Eylemler	Anahtar Kavram
Azerbaycan'da yayın yapan Bakü TV'de bir kadın sunucunun, şeriat karşıtı protestoların gerçekleştiği Tahran'ın hava durumunu aktardığı sırada ani bir şekilde başörtüsünü çıkarması	Doğrudan Eylem ve Medya İlişkileri

Görsel 7. Bakü TV'deki Sunucunun Baş Örtüsünü Çıkartma Eylemi

Katar'da düzenlenen 2022 Dünya Kupası'nın açılış maçında İngiltere ile karşılaşan İran milli takım oyuncuları, milli marşı söylemedi. Katar'ın başkenti Doha'daki Khalifa Uluslararası Stadı'nda oynanan karşılaşma öncesi İran milli marşı çalınırken, ilk 11'deki tüm oyuncular sessiz kalmıştır. Diğer taraftan, tribündeki İranlı taraftarlar da Mahsa Amini protestolarına destek vermişlerdir. Ellerinde "Women, Life, Freedom (Kadın, Yaşam, Özgürlük)" yazan pankartlar taşıdılar (<https://www.medyascope.tv>). İran milli takımının bu güçlü duruşu, özellikle Mahsa Amini'nin başörtüsü kurallarına karşı yaşadığı trajik olayın ardından artan kadın hakları protestolarına bir destek olarak değerlendirilmiştir. Oyuncuların sessizliği, sadece bir futbol maçının ötesinde, toplumsal bir mesajın ifadesi olarak kabul edilmiştir.

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 8. İran Milli Takımının Protestoları

Protesto sadece oyuncularla sınırlı kalmamıştır; tribündeki İranlı taraftarlar da Mahsa Amini protestolarına destek vermek amacıyla harekete geçmişlerdir. Elllerinde "Women, Life, Freedom (Kadın, Yaşam, Özgürlük)" yazan pankartlar taşıyan taraftarlar, seslerini yükselterek kadın haklarına duyarlılık oluşturmayı amaçlamışlardır. Bu etkileyici protesto, sporun sınırlarını aşarak toplumsal değişime katkıda bulunan bir platform olduğunu bir kez daha göstermiştir. İran milli takımının bu duruşu, dünya genelindeki kadın hakları savunucuları açısından önemli bir adım olmuştur.

Görsel 9. İran Milli Maçında Bulunan Taraftarlar

Aktivist halkla ilişkiler stratejileri kapsamında, İranlı kadınların gerçekleştirdiği eylemler, doğrudan eylem ve sivil itaatsizlik kategorilerine dahil edilebilir. Bu eylemler, sadece sokaklarda değil, aynı zamanda sosyal medyada da büyük bir etki yaratmıştır. Özellikle medya ilişkileri boyutunda, eylemlerin hızla sosyal medyada yayılması önemli bir stratejik başarıdır. Ayrıca, tribündeki kadının

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

taşıdığı "Kadın, Hayat, Özgürlük" pankartı, doğrudan eylem ve savunuculuk eylemleri bağlamında değerlendirilebilir.

İranlı kadınların aktivist hareketleri, uluslararası haberler ve sosyal medya platformları üzerinden dünya genelinde geniş destek toplamış ve sürekli büyümüştür. Ünlülerin ve farklı toplumsal kesimlerden gelen bireylerin eylemlere katılımı, aktivist harekete daha geniş bir katılım ve etki sağlamıştır. Başörtüsüne karşı saçlarını kesen kadınların eylemleri, farklı ülkelerin televizyon kanallarında destekleyici söylemler ve çeşitli kurumların yazılı ve görsel destek mesajları, halkı bilgilendirme, onları yanlarına çekme ve olayın daha geniş bir kitle tarafından desteklenmesini sağlama amacı taşımaktadır. Bu stratejiler, aktivist halkla ilişkiler kapsamında halka dayalı lobicilik olarak değerlendirilebilir.

Tablo 9.

Eylemler	Anahtar Kavram
Katar'da düzenlenen 2022 Dünya Kupası'nın açılış maçında İngiltere ile karşılaşan İran milli takım oyuncularını, milli marşı söylememesi, tribündeki İranlı taraftarların da Mahsa Amini protestolarına destek vererek milli marş sırasında sessiz kalmaları	Doğrudan Eylem

d. Örnek Olay 2: Beyaz Çarşamba

2017 yılında İran'da Vida Movahed tarafından başlatılan hareket, zorunlu başörtüsüne karşı benzersiz bir eylem biçimi olarak ortaya çıkmıştır. Movahed, Tahran'ın Enghelab (Devrim) Caddesi'nde bir elektrik kutusuna çıkarak beyaz bir başörtüsü sallamıştır. Bu doğrudan eylem, aktivist halkla ilişkiler stratejileri açısından incelendiğinde önemli bir örnek teşkil etmektedir (Tandoğan, 2021). Movahed'in eylemi, İran'daki kadın hareketleri için yeni bir eylem tarzını başlatmıştır. Daha önce gerçekleştirilen kadın hareketleri genellikle toplu eylemlerken, Movahed'in eylemi bireysel bir sivil itaatsizlik örneği olmuştur. Bu hareket, kısa sürede sosyal medya aracılığıyla İran'ın diğer şehirlerine yayılmış ve toplumsal bir harekete dönüşmüştür. Movahed liderliğindeki hareket, 2014 yılında Facebook'ta muhalif gazeteci Masih Alinejad tarafından başlatılan "Gizli Özgürlüğüm" kampanyasının devamı niteliğindedir ve zamanla bu kampanya "Beyaz Çarşamba" platformuna dönüşmüştür. Bu durum, aktivist halkla ilişkiler stratejileri içerisinde medya ile ilişkiler kapsamında

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

değerlendirilebilir.

Görsel 10. Beyaz Çarşamba Hareketinin Başlangıcı

Masih Alinejad'ın öncülüğünde başlatılan "Gizli Özgürlüğüm" hareketi, İranlı kadınları başörtüsü zorunluluğuna karşı seslerini yükseltmeye teşvik etmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Alinejad, kendi başörtüsüz fotoğrafını paylaşarak bu konuda bir adım atmış ve ardından Facebook üzerinden "Benim Gizli Özgürlüğüm" adlı bir çağrı yapmıştır. Bu çağrı, İranlı kadınlardan başörtüsüz fotoğraflarını paylaşmalarını ve böylece gizli özgürlüklerini ifade etmelerini istemiştir. Harekete katılan İranlı kadınlar, hızla bu çağrıya yanıt vererek başörtüsüz fotoğraflarını "Benim Gizli Özgürlüğüm" sayfasında paylaşmışlardır (Tandoğan, 2021).

Gizli Özgürlüğüm hareketi, başta Facebook olmak üzere sosyal medya platformlarında geniş bir kitleye ulaşarak büyük bir çıkış yakalamıştır. İranlı kadınlar, başörtüsü zorunluluğuna karşı verdikleri bu sesli tepkiyle hem kendi özgürlük haklarına vurgu yapmışlardır hem de toplumsal bir harekete öncülük etmişlerdir. Bu hareket, sivil itaatsizlik ve doğrudan eylem stratejilerini benimseyerek medya ile etkileşimi güçlü bir şekilde kullanmış ve halkın desteğini kazanmıştır.

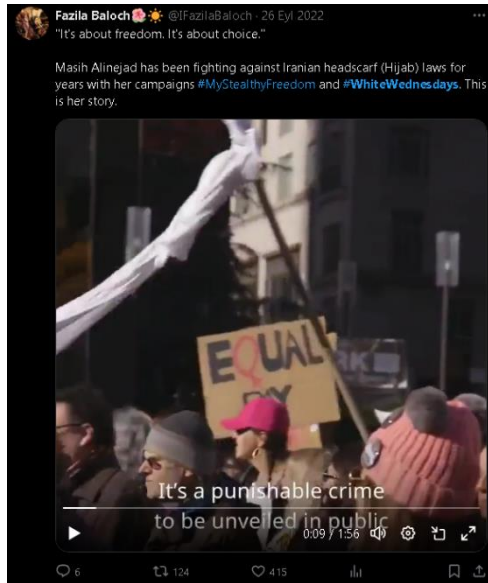
GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 11. Benim Gizli Özgürlüğüm Adlı Facebook Sayfası

2017 yılında Masih Alinejad tarafından başlatılan kampanya, başörtüsü zorunluluğuna karşı bir protesto hareketi olarak büyümüştür. Alinejad, kampanyayı daha da genişletmek ve İranlı kadınların sesini duyurmak için Mayıs 2017'de yeni bir çağrıda bulunmuştur. Bu çağrı, "Beyaz Çarşamba" olarak adlandırılan bir aktivist eylemi başlatmıştır.

Görsel 12. Hashtag Altında Yapılan Paylaşımlar

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Görsel 13. Hashtag Altında Yapılan Paylaşımlar

Beyaz Çarşamba kampanyası kapsamında, İranlı kadınlar her çarşamba günü beyaz başörtü veya beyaz bir elbise giyerek başörtüsü zorunluluğuna karşı protestolarını sosyal medyada paylaşmaya davet edilmiştir. Sosyal medyada #BeyazÇarşamba hashtag'i altında paylaşılan fotoğraflarla kampanya, halk arasında hızla popülerlik kazanmıştır.

Görsel 14. Beyaz Başörtüsü Giyerek Desteklerini Gösteren Aktivistler

İranlı kadın ve erkekler, Beyaz Çarşamba kampanyasına destek vermek amacıyla sosyal medyada #BeyazÇarşamba hashtag'i ile kendi fotoğraflarını paylaşmışlardır. Movahed'in başlattığı yeni aktivizm tarzına katılan bireyler, her yaşta ve farklı ideolojilere sahip insanlar olarak, sosyal medya platformlarında "Gizli Özgürlüğüm" ve "Beyaz Çarşamba" adlı Facebook sayfalarına fotoğraflarını yüklemişlerdir. Hareketin destekçileri, paylaşımlarda Enghelab Caddesi'nde gerçekleşen protestonun anısına atfen #GirlOfEnghelabStreet ve genel olarak kampanyayı yansıtan #WhiteWednesdays hashtag'ini kullanarak kampanyanın

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

etkileşimini daha da artırmışlardır. Bu şekilde, sosyal medyada gerçekleştirilen bu etkili kampanya, İranlı kadınların başörtüsü zorunluluğuna karşı verdikleri sesli tepkinin güçlenmesini sağlamış ve ulusal sınırları aşarak uluslararası düzeyde dikkat çekmiştir.

Görsel 15. Erkeklerin De Katılım Gösterdiği Eylemler

Erkeklerin ve başörtüsü kullanmayan kadınların bu aktivist harekete destek vermesi, savundukları tercih özgürlüğü ve çeşitlilik, aktivist halkla ilişkiler stratejileri içinde önemli bir savunuculuk örneği olarak değerlendirilebilir. Bu destek, hareketin çeşitli bir katılımcı kitlesi ve geniş bir destek tabanı oluşturmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca, bu destek, hareketin temel mesajının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak, toplumsal değişim için daha fazla destek ve ilgi çekmesine yardımcı olmuştur.

Erkeklerin ve başörtüsü kullanmayan kadınların harekete katılımı, hareketin toplumun farklı kesimlerinden destek almasını ve bu destekle gücünü artırmasını vurgulamaktadır. Bu, hareketin daha geniş bir perspektife sahip olmasını sağlamış ve toplumsal değişim için daha etkili bir strateji izlemesine olanak tanımıştır. Farklı cinsiyetlerden ve tercihlere sahip bireylerin bir araya gelerek destek vermesi, toplum içinde çeşitli seslere sahip bir birliktelik oluşturarak, hareketin mesajının daha geniş bir yelpazede duyulmasını sağlamıştır. Bu çeşitlilik, hareketin hedeflerine ulaşma potansiyelini artırmıştır. Toplumun farklı kesimlerinden gelen destek, hareketin etkileşimini artırmış ve geniş bir destekçi tabanı ile daha güçlü bir sosyal etki yaratmasına yardımcı olmuştur. Dolayısıyla, erkeklerin ve başörtüsü kullanmayan kadınların destekleri, aktivist halkla ilişkiler stratejilerinin etkili bir şekilde

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

kullanılması ve toplumun çeşitli kesimlerinden destek alınması açısından önemli bir rol oynamıştır.

Tablo 10.

Eylemler	Anahtar Kavram
Movahed, Tahran'ın Enghelab (Devrim) Caddesi'nde bir elektrik kutusuna çıkarak beyaz bir başörtüsü sallaması, Movahed'in eylemi, İran'daki kadın hareketleri için yeni bir eylem tarzını başlatması, bu hareketin, kısa sürede sosyal medya aracılığıyla İran'ın diğer şehirlerine yayılması,	Sivil İtaatsizlik, Doğrudan Eylem
Movahed liderliğindeki harekete bağlı olarak, 2014 yılında Facebook'ta "Beyaz Çarşamba" platformunun açılması, Alinejad'ın, kendi başörtüsüz fotoğrafını paylaşarak bu konuda bir adım atması ve ardından Facebook üzerinden "Benim Gizli Özgürlüğüm" adlı bir çağrı yapması. Gizli Özgürlüğüm hareketi, başta Facebook olmak üzere sosyal medya platformlarında geniş bir kitleye ulaşması. İranlı kadın ve erkeklerin, Beyaz Çarşamba kampanyasına destek vermek amacıyla sosyal medyada #BeyazÇarşamba hashtag'i ile kendi fotoğraflarını paylaşmaları. Eyleme katılan kişilerin #GirlOfEnghelabStreet ve genel olarak kampanyayı yansıtan #WhiteWednesdays hashtag'ini kullanarak kampanyanın etkileşimini daha da artırmaları.	Medya ile İlişkiler
Erkeklerin ve başörtüsü kullanmayan kadınların bu aktivist harekete destek vermesinin, hareketin çeşitli bir katılımcı kitlesi ve geniş bir destek tabanı oluşturmasına katkıda bulunması. Erkeklerin ve başörtüsü kullanmayan kadınların harekete katılımı, hareketin toplumun farklı kesimlerinden destek almasını ve bu destekle gücünü artırmasını vurgulamaktadır. Toplumun farklı kesimlerinden gelen bu desteğin, hareketin etkileşimini artırması ve geniş bir destekçi tabanıyla daha güçlü bir sosyal etki yaratmasına yardımcı olması	Savunuculuk

SONUÇ

Aktivist halkla ilişkiler stratejileri, belirli amaçlara ulaşmak için kullanılan iletişim stratejileridir. Araştırmalardan elde edilen bilgilere göre, aktivist halkla ilişkiler stratejileri genellikle beş temel stratejiyi içerir.

İlk olarak, medya ilişkileri stratejisi, konuyla ilgili kamuoyu oluşturmak ve dikkati çekmek için medya aracılığıyla iletişim kurmayı içermektedir. Bu strateji, basın bültenleri, basın toplantıları, röportajlar ve medya ilişkileri ağı oluşturma gibi araçları kullanarak haber değeri taşıyan bilgilerin medyada yer almasını

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivism: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

sağlamaktadır. İkinci olarak, savunuculuk stratejisi, konuyla ilgili fikri teşvik etmeyi ve destekçi kazanmayı hedeflemektedir. Bu strateji, lobi faaliyetleri, politika değişikliği çağruları, etkileyici konuşmalar ve raporlar gibi araçları kullanarak konunun önemini vurgulamakta ve kamuoyunu harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Üçüncü olarak, doğrudan eylem stratejisi, sorunun anında çözülmesi için aktif eylemler yapmayı içermektedir. Bu strateji, gösteriler, protestolar, mitingler, sivil itaatsizlik eylemleri gibi doğrudan eylem biçimlerini kullanarak baskı unsuru oluşturmakta ve dikkat çekmektedir. Dördüncü olarak, halka dayalı lobicilik stratejisi, karar vericiler üzerinde baskı unsuru oluşturmayı hedeflemektedir. Bu strateji, destekçi kitlesini harekete geçirerek, dilekçeler, imza kampanyaları, topluluk organizasyonları gibi araçlarla karar vericilerin dikkatini çekmekte ve taleplerin karşılanmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, internet gibi iletişim teknolojilerinin kullanımının, aktivistlerin halkla ilişkiler çalışmalarını kolaylaştırdığı ve etkili bir şekilde yaygınlaşmasını sağladığı da belirtilmektedir.

Günümüzde ise internet, aktivist halkla ilişkiler stratejilerinden biri olarak sayılmaktadır. İnternetin aktivistlere sağladığı avantajlar arasında, grupların farkındalıklarını artırmak için bilgilendirme faaliyetleri yapmaları bulunmaktadır. Aktivist gruplar, internet aracılığıyla faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapabilir ve üyelerini gruplarına katılmaya ve faaliyetlerine dahil olmaya çağırabilirler. Aktivist halkla ilişkilerde web siteleri, Facebook ve Twitter gibi platformlar ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Aktivist grupların kendi web sitelerinde gerçekleştirdikleri birçok etkinliği paylaşmaları bu tercihin bir nedenidir (Gülal Şahin, 2021). İnternetin aktivist halkla ilişkiler için sunduğu ikinci bir fayda, aktivist grupların medya aracılığıyla mesajlarını iletebilmesidir. Bu şekilde, gruplar medya engellerini aşmadan doğrudan kendi mesajlarını iletebilirler. İnternet, aktivistlere ünlülere daha kolay erişebilme imkânı sunar ve ünlülerle iletişim kurmalarını kolaylaştırır. Ünlü aktivizmi internet üzerinde daha kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Son olarak, internet üzerinden iletişimin hızlı ve ekonomik olması, sanal toplulukların kolayca organize olabilmesi ve bireylerin fiziksel bir mekâna ihtiyaç duymadan tek bir platform altında birleşebilmeleri, aktivist grupların birbirleriyle ilişki kurmaları için bir fırsat sağlamaktadır.

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

İranlı kadınların gerçekleştirdikleri aktivist eylemler ve protestolar sırasında kullandıkları aktivist halkla ilişkiler stratejileri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bu stratejiler arasında doğrudan eylem, medya ile ilişkiler, savunuculuk ve halka dayalı lobicilik yer almaktadır. Doğrudan eylem stratejileri, başörtüsü çıkartma, başörtülerini yakma ve protesto eylemleri düzenleme gibi faaliyetleri içermektedir. Bu tür eylemler, sivil itaatsizlik yoluyla toplumu ve otoriteyi meydan okuma amacını taşımaktadır. Medya ile ilişkiler stratejileri ise sosyal medyada hashtagler oluşturma, ünlülerin destek vermesi ve video/fotoğrafların sosyal medya üzerinden yayılması gibi aktiviteleri kapsar. Bu stratejiler, hareketin görünürlüğünü artırarak geniş kitlelere ulaşmayı hedeflemektedir. Savunuculuk stratejileri, İranlı kadınları destekleyen kesimin koruma ve savunma faaliyetlerini ve yasalarla güvence altına alma çabalarını içermektedir. Halka dayalı lobicilik stratejileri ise kamuoyunu bilgilendirme, halkı yanlarına çekme ve destek sağlama amacıyla yapılan faaliyetleri içermektedir. Bu stratejiler arasında seçmenlerin harekete geçirilmesi, lobicilik kampanyaları, yasa koyucularla ilişkiler yer almaktadır.

İranlı kadınların kullanmış oldukları bu aktivist halkla ilişkiler stratejileri, dikkati çekme, seslerini duyurma ve taleplerini güçlü bir şekilde iletebilme amacı taşımaktadır. Bu stratejiler hem ulusal hem de uluslararası düzeyde destek ve farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Bu aktivist halkla ilişkiler stratejileri, İranlı kadınların seslerini duyurmayı, destek toplamayı ve dikkati çekmeyi amaçlamaktadır. Bu stratejilerin kullanımı, hareketin başarı şansını artırırken, toplumda farkındalık ve değişim yaratma potansiyelini de önemli derece etkilemektedir.

Özel'in (2014) ifadesine göre, aktivizm hareketleri tarihsel süreçte ivme kazanmış, çeşitlenmiş ve uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu değişim, özellikle yeni iletişim teknolojileri, özellikle internetin etkisiyle gerçekleşmektedir. İnternet, aktivistlerin seslerini duyurmak, destek toplamak ve hareketlerini uluslararası arenaya taşımak için etkili bir araç haline gelmiştir. Kurumlar, aktivizm hareketlerine daha işbirlikçi bir yaklaşım benimseyerek iletişim stratejilerini ve etkileşimlerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Özel (2014) tarafından vurgulandığı üzere, aktivizm ve halkla ilişkiler arasındaki ilişkilerde bu değişimin yaşandığı ifade edilmektedir. Bu eğilim, benzer çalışmalarda da ortaya çıkmış olup, aktivizm hareketlerinin hız

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

kazandığı ve bu ivmenin yeni iletişim teknolojileriyle desteklendiği vurgulanmaktadır. İnternet gibi iletişim araçları, aktivistlerin seslerini duyurmasını ve hareketlerini küresel düzeyde yaygınlaştırmasını sağlamaktadır (Özel, 2014).

Kaynaklar/References

- BBC, (2022) “ İran'da kadınlar başörtü yasalarına tepki olarak başlarını açıyor”, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-62139368>, Erişim Tarihi: 20.08.2022.
- BBC, (2022) “ Juliette Binoche ve Marion Cotillard Gibi Oyuncular İranlı Kadınlara Destek İçin Saçını Kesti”, <https://www.bbc.com/turkce/articles/cn01lexwe1xo>, Erişim Tarihi: 02.10.2022
- BBC, (2022), “ İran'da Amini Protestoları ile Bağlantılı Üç İdam Cezası Daha Verildi”, <https://tr.euronews.com/2023/01/09/iranda-amini-protestolari-ile-baglantili-uc-idam-cezasi-daha-verildi>, Erişim Tarihi: 11.11.2022.
- BİBER, Ayhan. (2006). Örgütlerde halkla ilişkiler, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- BROWN, Alison. (2018). Strategies for Effective Activism: A Practical Guide. New York: Harper Collins.
- BROWN, Alison. (2019). The Role of Strikes and Boycotts in Activism. Journal of Social Change, 45(2), 87-104.
- BROWN, Charles. (2019). The Power of Strikes and Boycotts in Activism. Activist Quarterly, 38(4), 210-225.
- BROWN, Charles., ve DAVIS, Richard. (2019). Collective Action and Social Change. Cambridge University Press.
- BROWN, Milton Antoine ve DAVIS, Richard. (2019). The Dynamics of Activism: A Comprehensive Overview. Social Change Journal, 21(4), 210-228.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları.
- CANÖZ, İlker. (2007). Halkla İlişkiler ve Lobcilik. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- CHAPPELL, Bill ve HERNANDEZ, Joe (2022), Why Iranian Women Are Burning Their Hijabs After The Death Of Mahsa Amini, <https://www.npr.org/2022/09/21/1124237272/mahsa-amini-iran-women-protest-hijab-morality-police>, Erişim Tarihi: 03.09.2022.

- GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran'da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361
- CHEN, Yun. (2019). Digital Activism: Harnessing the Power of the Internet for Change. *Online Communication Review*, 25(1), 156-178.
- CLARK, Michael. (2019). The Role of Public Miting in Political Movements. *Journal of Political Communication*, 22(4), 156-178.
- COOMBS, Timothy, ve HOLLADAY, Sherry (2010). *The Handbook of Crisis Communication*. John Wiley ve Sons.
- DAVIS, Richard. (2012). The Role of Civil Disobedience in Social Movements. *Journal of Political Activism*, 25(3), 321-336.
- DAVIS, Richard. (2012). The Significance of Civil Disobedience in Anti-Racism Campaigns. *Race and Equality Review*, 14(3), 120-138.
- DEEGAN, Michelle. (2007). A Feminist Model of Change for Activist Accountants. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 20(3), 333-355.
- DENNING, Peter. (2001). Activism, Hacktivism, and Cyberterrorism: The Internet as a Tool for Influencing Foreign Policy. *Computer Security Journal*, 17(2), 23-30.
- GARCIA, Luis. (2011). Zapatista Movement and Hacktivism: A Global Impact. *Journal of Cyber Activism*, 22(4), 156-178.
- GARCIA, Luis. (2019). The Impact of Internet and Global Media on Activism. *Global Communication Journal*, 12(4), 78-94.
- GARCIA, Miguel. (2011). *Zapatistas Online: The Internet and Political Activism*. Routledge.
- GERAY, Hasan. (2016). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- GREENWOOD, Lucy. (2005). Corporate Responsibility and Activist Campaigns: The Nestle Case. *Business Ethics: A European Review*, 14(1), 40-50.
- GRUNIG, James E. (2005). The Role of Public Relations in Organizational Effectiveness. In Ohvind Ihlen, Betteke van Ruler, ve Magnus Fredriksson (Eds.), *Public relations and social theory: Key figures and concepts* (pp. 121-144). Routledge.
- GRUNIG, James E., ve HUNT, Todd. (1984). *Managing Public Relations*. Holt, Rinehart and Winston.
- GÜLAL ŞAHİN, Emel. (2021). Dijitalleşme Çağında Aktivist Halkla İlişkiler: Uluslararası Literatür Üzerine Bir Analiz. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 4(2), 108-138. <https://doi.org/10.33464/mediaj.1004598>

- GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361
- GÜLER, Ahmet., Halıcıoğlu, MÜCAHİT Burak., ve TAŞĞIN, Selçuk. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma. Seçkin Yayıncılık.
- HILL, Cynthia. (2013). Legal Battles: Corporate Accountability and Ethical Practices. Journal of Business Ethics, 30(2), 215-230.
- JOHNSON, Mary. (2007). The Power of Creative Activism. Yale University Press.
- JONES, Mark. (2018). The Power of Protest: Activism in the Digital Age. Polity Press.
- KILINÇ, İlknur., ve TOPUKSUZOĞLU, Ünal., (2023). İran Protestolarının Türk Basınındaki Temsili: Mahsa Amini Olayları Üzerine Gazete Haberlerinin Söylem Analizi. Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi, (11), 124-156, 10.56676/kiad.1360699.
- LI, Wen. (2020). The Impact of the Internet on Activist Movements. Journal of Information Technology and Social Change, 35(1), 45-62.
- Medyascope, (2022) ‘‘ Mahsa Amini protestolarına destek: İranlı futbolcular Dünya Kupası’ndaki ilk maçta milli marşlarını okumadı’’, <https://medyascope.tv/2022/11/21/mahsa-amini-protestolarina-destek-iranli-futbolcular-dunya-kupasindaki-ilk-macta-milli-marslarini-okumadi/>, Erişim Tarihi: 23.11.2022
- MILLER, David. (2016). Activism: Theories and Practices. Sage Publications.
- MILLER, David. (2017). Rallying for Change: The Dynamics of Public Demonstrations. Stanford University Press.
- ÖZEL, Serkan. (2014). Activism in the Digital Age: How New Communication Technologies are Reshaping Social Movements. Journal of Communication Studies, 6(2), 87-104.
- PEREZ, Elena. (2018). Guerrilla Activism: Strategies for Change. HarperCollins.
- ROBERTS, Kate. (2020). Global Activism in the Digital Age. Oxford University Press.
- ROGERS, Michael. (2015). Legal Activism: Using the Law to Drive Change. Harvard Law Review, 20(4), 112-126.
- SMITH, Adam. (2021). Internet Strategies in Activism. Journal of Online Activism, 15(4), 321-336.
- SMITH, Adam., ve FERGUSON, Mary. (2001). Activists and the Internet: A New Area of Concern for Public Relations. Journal of Public Relations Research, 13(3), 273-288.
- SMITH, James. (2020). Activism: Strategies and Tactics. Routledge.
- SOMMERFELDT, Erica. (2012). Internet Use by Activists: A Survey of the Role of

GÜRE, Bora (2024). Dijital İletişim ve Aktivizm: İran’da Başörtüsüne Yönelik Eylemler ve Beyaz Çarşamba Örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 12 (1), 331-361

Internet Use, Online Activism, and Email on the Willingness of Activists to Attend Protest Events. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 17(3), 311-325.

TANDOĞAN, Şeyma. Merve. (2021). İran’da Kadın Hareketleri: Beyaz Çarşamba Hareketi Örneği. *İran Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 205-234. <https://doi.org/10.33201/iranian.982222>

Tele1, (2022) ‘‘Tahran’ın Hava Durumunu Anlatan Kadın Sunucu Birden Başörtüsünü Çıkardı!’’, <https://tele1.com.tr/tahranin-hava-durumunu-anlatan-kadin-sunucu-birden-basortusunu-cikardi-738433/>, Erişim Tarihi: 11.11.2022

THOMPSON, Laura. (2016). *Civil Disobedience and Social Change*. Cambridge University Press.

TURNER, Lucas. (2014). Activism Against Corporations: Strategies and Outcomes. *Harvard Business Review*, 89(7/8), 112-126.

WHITE, Jennifer. (2017). The Power of Social Media in Activist Campaigns. *Communication Studies*, 68(2), 163-177.

Çalışma Tek Yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Bulunmamaktadır.